

13-wekenecho brengt afwijkingen eerder aan het licht, maar kan ook een keerzijde hebben

4.9.2026 - Dagmar Aarts | Leids Universitair Medisch Centrum - LUMC

Wat vinden (aanstaande) ouders van de 13-wekenecho? En hoe betrouwbaar zijn de echo-uitslagen? Promovendi Kim Bronsgeest (LUMC) en Eline Lust (UMC Utrecht) onderzochten deze vragen binnen de IMITAS-studie, die wordt gebruikt om te beslissen of deze vroege echo definitief wordt ingevoerd.

Aanstaande ouders kunnen sinds 2021 kiezen of ze de 13-wekenecho laten doen. Met deze echo kunnen ernstige lichamelijke afwijkingen worden opgespoord die anders pas te zien zijn bij de 20-wekenecho. Zo is er voor aanstaande ouders meer tijd voor extra onderzoek en om te beslissen wat ze met de uitslag doen. Aan de andere kant kan een vroege echo ook zorgen voor extra onrust en onzekerheid. Met de IMITAS-studie, waaraan iedereen die een 13-wekenecho laat doen meedoet, wordt onderzocht of de voordelen opwegen tegen de nadelen.

Ernstige lichamelijke afwijkingen opsporen

De 13-wekenecho richt zich op een beperkte groep ernstige aandoeningen. Artsen kunnen met deze echo aanstaande ouders goed informeren over eventuele aandoeningen en de bijbehorende prognose. Toch kan een echoscopist ook andere afwijkingen zien. Hierdoor worden meer afwijkingen eerder in de zwangerschap ontdekt, waardoor aanstaande ouders meer informatie krijgen over hun ongeboren kind. 'Maar soms is er meer tijd nodig om tot een diagnose en een duidelijke prognose te komen', zegt Bronsgeest.

Hoe betrouwbaar is de 13-wekenecho?

Bronsgeest en Lust onderzochten hoe goed de echo ernstige afwijkingen opspoort en hoe vaak door de echo ten onrechte een afwijking wordt vermoed. De onderzoekers analyseerden hiervoor gegevens van bijna 130.000 zwangere vrouwen die tussen 2021 en 2022 deelnamen aan het onderzoek. Het ging daarbij om vrouwen met een laag risico op een kind met een aangeboren afwijking. Zwangeren met een verhoogd risico, bijvoorbeeld door specifieke aangeboren afwijkingen bij zichzelf, gaan voor echo's al meteen naar het ziekenhuis.

Uit dit onderzoek blijkt dat als de 13-wekenecho geen afwijkingen laat zien, de kans 1% is dat er bij de 20-wekenecho alsnog een milde of ernstige afwijking wordt ontdekt.

Van de deelnemers kreeg uiteindelijk 1,3% te horen dat er mogelijk een afwijking was gevonden. Zij werden doorverwezen naar het ziekenhuis voor een uitgebreidere echo. De helft kreeg daarna te horen dat er toch niks aan de hand was. De andere helft kreeg vervolgonderzoek waarna soms een diagnose werd gesteld en soms alsnog bleek dat het kind gezond was. Bronsgeest: 'Het grootste deel van de vrouwen, zo'n 98%, krijgt te maken met een normale uitslag en kan gerustgesteld worden. Daarnaast is de echo erg waardevol indien er wél sprake is van een afwijking en er snel duidelijkheid is over de diagnose en wat dit betekent voor hun ongeboren kind.'

Psychologische impact op aanstaande ouders

Naast de technische prestaties onderzochten de twee promovendi ook de psychologische impact van de 13-wekenecho op aanstaande ouders door hen te interviewen en vragenlijsten af te nemen. 'We keken wat de impact was op het beëindigen van een zwangerschap bij 15 weken en bij 22 weken', legt Bronsgeest uit. 'Dit is altijd een ontzettend ingrijpende gebeurtenis, waarbij angst, stress en depressieve klachten voorkomen. Het blijkt dat die klachten gemiddeld gezien minder groot zijn als de zwangerschap eerder wordt beëindigd. Hierdoor is de 13-wekenecho voor deze vrouwen en partners van grote toegevoegde waarde.'

Verder laat het onderzoek zien dat een afwijkende uitslag gepaard gaat met een aanzienlijke psychologische belasting vergeleken met een normale uitslag. Deze belasting lijkt groter bij aanstaande ouders die een afwijkende uitslag krijgen bij 13 weken dan bij 20 weken. Mogelijk komt dit doordat vrouwen nog niet allemaal een duidelijke diagnose hadden tijdens het invullen van de vragenlijst na een afwijkende 13-wekenecho, wat zorgt voor onzekerheid.

Definitief invoeren of niet

De resultaten van de IMITAS-studie liggen op dit moment bij de Gezondheidsraad die advies uitbrengt aan de Tweede Kamer over de toekomst van de 13-wekenecho. De Tweede Kamer beslist uiteindelijk of deze echo definitief wordt ingevoerd.

Volgens Lust en Bronsgeest is het geen eenvoudige beslissing. Mensen die eerder kunnen besluiten om de zwangerschap te beëindigen, hebben baat bij de echo. En een grote groep wordt gerustgesteld, omdat ze horen dat alles goed is met hun ongeboren kind. Maar er is ook een groep die nadeel ondervindt van de echo, omdat ze te horen krijgen dat er misschien iets mis is en later blijkt dat niet zo te zijn. Dit is een gebruikelijk gevolg van screening in algemene zin, wat impact op een zwangerschap heeft. Bronsgeest: 'De screening biedt belangrijke voordelen en het is aan de Gezondheidsraad om te beoordelen of deze opwegen tegen de nadelen. Ik ben heel benieuwd wat ze adviseren.'

Dit artikel is eerder gepubliceerd op de website van de Universiteit Leiden: 13-wekenecho brengt afwijkingen eerder aan het licht, maar kan ook keerzijde hebben - Universiteit Leiden. Auteur: Dagmar Aarts.

Foto: Kim Bronsgeest (links), Eline Lust (rechts). Fotograaf: Maaike Verhoef, 'de fotokundige'.

<https://www.lumc.nl/actueel/2026/13-wekenecho>